
Zabytek miesiąca - Płaskorzeźba „Adam i Ewa w raju”, koniec XVIII wieku

Barok ludowy / rokoko, prawdopodobnie pochodzi z terenu Śląska, drewno rzeźbione, polichromowane, złożone; ze zbiorów dawnego muzeum.

W styczniu tego roku Tradycje Wigilii Bożego Narodzenia w Polsce decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zostały wpisane na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Wpis na Krajową listę otwiera możliwość wpisu na [Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO](#).

Na dzień Wigilii, ten szczególny dzień, zapisany ciepło w polskiej tradycji, czyli 24 grudnia, przypadają imieniny Adama i Ewy, których historia to jedna z najbardziej znanych narracji biblijnych, a równocześnie jedna z najbardziej symbolicznych. Znajduje się ona na początku Księgi Rodzaju i nie tylko opowiada o początkach ludzkości, ale również porusza fundamentalne zagadnienia dotyczące tożsamości, równości, grzechu i relacji z Bogiem. Wedle przekazu biblijnego ludzie stworzył Bóg i umieścił ich w raju, a przez zerwanie harmonii z Bogiem ludzie utracili tenże raj. To grzech pierworodny stał się powodem przyjścia na świat Syna Bożego pod postacią Dzieciątka Jezus. Aby nawiązać do tej szczególnej daty w naszym rocznym kalendarzu, w ramach „Zabytku Miesiąca”, prezentujemy Państwu rzeźbiony medalion z wyobrażeniem Adama i Ewy w raju pod drzewem poznania dobra i zła.

Płaskorzeźba o szerokości 89 cm i wysokości 98 cm w formie nieregularnego medalionu w ramie zbudowanej z form rocaille'owych wykonana jest z drewna polichromowanego i złożonego. Pośrodku lekko wypukłego pola medalionu widnieje drzewo poznania dobra i zła z licznymi owocami pośród gęstego listowia. Po bokach wysokiego pnia drzewa, który oplata wąż, znajdują się nadzy Adam i Ewa. Ewa stoi z owocem w wyciągniętej prawej dłoni, a Adam siedzi po drugiej stronie drzewa z otwartą wyciągniętą w kierunku Ewy dłonią lewej ręki. Karnacje ludzi są różowawe, wąż jest zielony, a owoce – złote pośród zieleni liści. Postacie i inne narracyjne elementy sceny opracowane są prymitywnie, i mają charakter ludowego baroku. Całość przedstawienia otacza jednak doskonale wykonany plastyczny ornament o fantazyjnej, asymetrycznej formie, płynnych, strzępiastych i nieregularnych konturach, zwany rocaille, czyli muszla, charakterystyczny dla epoki rokoka, występujący w sztuce nie prędzej niż od 1730 r., a później jeszcze rozbudowany o elementy małżowinowe, które występują w dolnej części obramienia. Przedstawiany zabytek ze względu na kształt i wielkość może być elementem antependium ołtarzowego któregoś z nieistniejących już drewnianych kościołów na Śląsku.